

1969-10

Maandschrift voor

BIJENTEELT

Verschijnt maandelijks

Jaargang 71 - oktober 1969

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

Voor de honingoogst

210. Bijenuitlaat	f 1,85	glas de inscriptie „geen statiegeld”, sierlijk model, per doos van 24 stuks, inclusief doos ...	f 5,—
211. Ontzegelbak , met stander voor 8 ontzegelde raten	f 34,—	239. Plastic opdrukdeksel voor Omniaflacon , voorzien van ons verenigingseembleem per 100 stuks	f 4,—
212. Ontzegelbak , zonder stander ...	f 26,—	240. Monsterflacon 50 gram met schroefdeksel en inlage, per stuk	f 0,14
213. Ontzegelvork , roestvrij stalen naalden in kunsthars handvat ...	f 5,—	241. Monsterflacon 100 gram, met schroefdeksel en inlage, per stuk	f 0,16
214. Ontzegelmess van de beste kwaliteit	f 6,—	242. Luxe porseleinen honingpotje , bijenkorfmodel, met deksel	f 1,90
215. Kolbtoestel voor het slingerbaar maken van heidehoning. Het apparaat heeft meer dan 50 vernikkelde pennen precies op celafstand	f 30,—	243. 5 ponds honingemmer	f 1,20
216. Ericaborstel , vervangt voor de kleine imker een kolbtoestel ...	f 10,—	244. 10 ponds honingemmer	f 1,65
217. Dubbele honingzeef van ons bekende model	f 9,—	245. 25 ponds honingemmer	f 2,90
218. Kaasdoek voor het zeven van honing, 75 x 75 cm	f 1,20	246. 50 ponds honingemmer	f 4,75
219. Honingspatel , voor het uitschep-
pen van gekristalliseerde honing,
oersterk en roestvrij, zolang de
voorraad strekt	f 7,50	247. Raathoningdoosje met cellofaan-
venster en bedrukt met aan-
trekkelijke tekst, per 10 stuks ...	f 2,20

FLACONS, HONINGEMMERS

238. **Omniaflacon** met plastic opdruk-
deksel, inhoud 450 gram, in het

HONINGETIKETTEN

250. **Blauw etiket**, per 100 stuks ... f 2,25
 251. **Etiket in kleurendruk**, ons nieuwe
etiket, per 100

252. **Etiket voor honingbokalen**, per
100

GOEDE DINGEN

BIJENHUIS - WAGENINGEN

TEL. 08370-2863 - GIRO 823276

WASKAARSEN

Voor het zelf maken van **kunstraatwaskaarsen** en massieve kaarsen, kunnen wij u de hiervoor benodigde **kaarsepit tegen lage prijzen** - in 4 diktes - leveren nl.:

- Pit no. 5 (voor kaarsdikte tot 1½ cm)
28 cent per meter
 Pit no. 10 (voor kaarsdikte tot 3 cm)
35 cent per meter
 Pit no. 15 (voor kaarsdikte tot 5 cm)
45 cent per meter
 Pit no. 20 (voor kaarsdikte tot 8 cm)
55 cent per meter

Bovenstaande prijzen zijn inclusief BTW.

Sinds 1897 het adres voor **Bijen en Bijenbenod**

BIJENSTAND - „DE BIJENKORF”

Meentweg 103 - Eemnes - Tel. 02153-6704
Postrekening 2622.

H. H. IMKERS

Zendt vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband
naar

HONINGZEMERIJ

W. van 't Land

Telefoon 2607 Barneveld

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.
Desgewenst KUNSTRAAT terug.

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen. Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagdendans. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer. Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betalingen van advertenties en speurbijtsjes. Giro 84 68 01.

Die Willem!

Ha die Willem . . .

We hebben in de laatste artikelen van deze serie de opbouw van de vaderlandse imkerij bekeken in het organisatorische vlak. We willen dit besluiten met een overzicht van hetgeen op internationaal terrein gebeurt.

Aan de internationale congressen en de werkzaamheid van de wereldorganisatie Apimondia werd al enige aandacht besteed. Daarnaast is er nog het werk in E.E.G. verband. De Europese Economische Gemeenschap (E.E.G.) kent een aantal werkgroepen die worden samengevat onder de aanduiding C.O.P.A. werkgroepen. Dit COPA is een afkorting van „Comité des Organisations Professionnelles Agricoles” (Comité van Beroepsorganisaties op Landbouwgebied).

Binnen het raam van COPA werd in 1964 een werkgroep „Honing” ingesteld. Deze werkgroep kwam aanvankelijk maar moeilijk van de grond, doch heeft inmiddels haar werkzaamheden aangevangen. In deze groep zijn de EEG-partners t.w. de Duitse Bondsrepubliek, Frankrijk, Italië, Nederland, België en Luxemburg vertegenwoordigd, voor wat ons betreft door de Bedrijfsraad voor de Nederlandse Bijenhouderij. Wij hebben echter een afspraak dat voor wat betreft internationale zaken secretariaatswerk niet zal worden gedaan door de secretaris van de Bedrijfsraad, maar door de Heer P. T. Hilhorst, secretaris van de afd. Bijenteelt van het Landbouwschap. De vergaderingen van deze werkgroep, die vrijwel uitsluitend te Brussel worden gehouden, worden dan ook regelmatig door de Heer Hilhorst en een van de bestuursleden van de Bedrijfsraad bijgewoond. Het ligt in de bedoeling van de redactie de leden regelmatig van de resultaten van dit overleg, dat uiteindelijk moet leiden tot uniforme regelen, vooral wat betreft bescherming tegen invoer van buitenlandse honing, verstrekking van bijensuiker, maar zo mogelijk ook steun op het terrein van propaganda en onderzoek, op de hoogte te houden. De eer-

ste bijeenkomst, die op 16 juli j.l. te Brussel werd gehouden, kan worden beschouwd als een installatie van de werkgroep als zodanig en een terreinverkenning. Als voorzitter fungeert op het ogenblik de Heer R. Borneck (Frankrijk). De voertalen bij de besprekingen zijn Duits en Frans. Voor eventuele taalmoeilijkheden is een tolk aanwezig. In de laatste vergadering is besloten dat de Heer D. Nolte van COPA het secretariaat zal waarnemen. De werkgroep neemt geen beslissingen, doch doet voorstellen aan COPA.

Hieronder volgt een samenvatting, opgesteld door de Heer Hilhorst, van hetgeen op de tweede vergadering, gehouden te München tijdens het 22ste internationale congres, werd besproken.

„Naast huishoudelijke zaken is vooral gesproken over de wenselijke marktordening voor de honing. In de eerste vergadering is door de vertegenwoordiger van de Europese Commissie medegedeeld, dat er nog geen voorstellen in voorbereiding zijn voor een honingmarktregeling voor de EEG. Gezien de geringe moeilijkheden, die er volgens spr. in Duitsland, België en Nederland bij de honingafzet zouden zijn, vraagt spr. of voor deze sector niet zou kunnen worden volstaan met ordenende maatregelen van de honingsector zelf. Voorts heeft spr. ook de deskundigen gevraagd wat de produktiekosten van honing zijn. De vertegenwoordigers van de imkers hebben op bovenstaande vragen geantwoord dat de voorziene invoerheffing van 27% in de praktijk zeer weinig effect zal sorteren, omdat de honingprijzen in derde landen (landen niet aangesloten bij de EEG. — Willem) uitermate laag zijn. De derde landen prijzen verstoren thans de EEG-markt in ernstige mate. Voor de Duitse en Belgische afzet werkt het derdelandenaanbod minder storend, omdat in deze landen EEN NATIONAAL HONINGMERK wordt

gevoerd. Ook het tegengaan van schoksgewijze invoeren wordt door de Werkgroep niet voldoende geacht om de EEG-honingmarkt te sneren. Uitsluitend met interprofessionele maatregelen kan dit evenmin worden bereikt.

Besloten is dat de vertegenwoordigers zich nader zouden beraden over de produktiekosten en over de wenselijke en mogelijke marktregeling. Allereerst is gesproken over de produktiekosten. Van Duitse zijde wordt erop gewezen, dat deze kosten in verband met verschillen en hoedanigheid en behandeling van de honing zo uiteenlopen, dat voorkomen moet worden, dat er in Brussel met een gemiddelde kostprijs zal worden gewerkt.

Inzake de marktordening is de Werkgroep unaniem van mening, dat het voorziene gemeenschappelijke invoerrecht van 27% onvoldoende is. Bij de vraag welke marktregelende maatregelen dan wel genomen zouden moeten worden bleken de meningen uiteen te lopen.

De Franse delegatie heeft bepleit hun systeem van een parafiscale heffing op alle honing welke wordt geconsumeerd (waarmede algemene im-

kerbelangen worden gefinancierd) toe te passen. Vragen zijn hierbij, wat het effect van een dergelijk systeem zal zijn voor de verschillende imkers en of een systeem van parafiscale heffingen kan worden gecombineerd met b.v. een bedrijfstoelageregeling.

Van Nederlandse zijde is om taktische redenen bepleit bij de voor te stellen maatregelen zo mogelijk in de pas te blijven met de bekende marktregelingen voor de landbouwsector.

In dit kader zou moeten worden gezien of het geen aanbeveling verdient voor te stellen, dat het voorziene gemeenschappelijk buitentarief wordt omgebogen in een variabele invoerheffing. Voor een dergelijke regeling pleit ook het feit, dat de EEG. voor honing een invoersaldo heeft.

Van Duitse en Belgische zijde is deze gedachte krachtig gesteund.

Besloten is dat de afgevaardigden de bovengenoemde mogelijkheden in eigen kring nader zullen bezien en voorts, dat het beraad op 16 september in Brussel zal worden voortgezetzet". (Hierover volgt een nadere publicatie - Willem).

De taal van onze honingbij

Het artikel van mejuffrouw Annelies van Bronswijk in het augustusnummer van ons blad heeft mij blij gemaakt. En zeer interessant is het hoe door evolutie allerlei tussenvormen zijn waargenomen tussen de solitaire bijen en onze honingbij van heden. Het meest verheugende voor mij is dat gebleken is uit onderzoekingen van de laatste vier jaar, dat geluiden bij onze honingbij een rol spelen. Toen ik omstreeks 1948 het boekje van Dr. Schierbeek — uitgave Spectrum — las, was dat voor mij een teleurstelling, omdat daarin geschreven is dat onze honingbij geen gehoorzin heeft (blz. 65, 70 en 76). Voor mij bestond toen het tegenovergestelde reeds lang. Maar bij wetenschapsmensen moet je met tastbare bewijzen komen. Met collega-imkers en ook met een bijenteeltconsulent heb ik hierover wel eens gesproken, zonder resultaat. Meer dan 25 jaar geleden eens besproken met onze bekende Joustra, die ik goed kende, maar ik kreeg ook bij hem geen gehoor. Hij beschouwde mijn motieven en theorie als het potten- en pannengerammel van de oude imker n.l. klare onzin. Over dat potten- en pannengerammel bij het

zwermen in vroegere tijden hoop ik, als mij de gelegenheid wordt gegeven, nog eens iets te schrijven, ook in verband met de gehoorzin.

Maar nu over de geluidszin bij de bijen. In onze eigen litteratuur, maar ook in de buitenlandse boeken over bijen en teelt vinden we van iedere schrijver de aanduidingen over geluiden die bijen maken. B.v. noem ik de Roever blz. 34, 74, 83, 329, 358 en 359. Het tuten en kwaken van de koningin, het huilen bij moerloosheid, de jubeltoon van de zwermdende bijen, een andere toon bij de reinigingsvlucht en zo kunnen we verder gaan.

Lang geleden werd ik bij een kennis geroepen die eind september een volk had wat zwermdde. Treurmuziek als een dodenmars — want het was een hongerzwermd. Toch zal iedere imker wel eens bij het lichten van de bijendoeken en het weer terug leggen een „kokokokokokok" in een zeer lage toon hebben gehoord. Volgens mij is dat een teken van geruststelling. Het gevaar is voorbij. Uit al deze geluiden is bij mij een motivering ontstaan, gebaseerd op alles wat leeft, groeit en bloeit in de natuur. Alles in de natuur

heeft zin wat betreft vorm, kleur, geluiden, aroma's enz. En dat wij soms deze zin niet kunnen bevatten ligt in onze machteloze onvolkomenheid.

Weten wij waarom een doodshoofdsvlinder piept? En zo is dat ook grotendeels met de geluiden die de bijen maken. Het vertrouwde tuten en kwaken kent iedere imker. Maar waarom tuten en kwaken zij niet met Kerstmis? Omdat het geen zin heeft. De bijen hebben dan wat anders te doen. Het tweede motief dat de honingbij geluidszin en gehoorzin heeft is reeds lang door mij waargenomen. Bij mijn werk fluit ik vaak, maar meestal in flageolet-tonen. Deze tonen hebben een hoger trillingsgetal of met andere woorden hogere frequentie. Tijdens de behandeling van bijen is dat fluiten mij wel verleerd dit irriteert de bijen n.l. zo erg dat zij onhandelbaar zijn. Echter niet alleen dat zij bij de behandeling b.v. het nakijken van een kast erg agressief en steeklustig worden, ook aan- en afvliegende bijen maken zich boos en steken. Zij zijn dan in de aanval. En dan op de bloemenweide, soms zeer ver verwijderd van kast of korf, waar de bijen geen kast of korf behoeven te verdedigen en iedere bij op zijn hoede is en zelden agressief (soms zelfs laf een heenkomen zoekt) ook daar is de reactie een aanval en steken. Het zoeken en proberen van mij om met lagere tonen te fluiten had geen resultaat. Indien echter een rustgevend effect ontstaat door met een natte vinger over een glasplaat te wrijven, dan moet het mogelijk zijn met de technische, wetenschappelijke kennis van de mens van heden een fluitje te fabriceren waarmee een bijenvolk onder alle omstandigheden rustig is te houden. Dat bepaalde hoogfrequente bijgeluiden van een maaimachine — geluiden die wij niet kunnen horen — de bijen verwezen bij of aan het vlieggat doen zitten, kan reeds duiden op een bepaald gehoor. Indien hiervoor een band-

opname gebruikt wordt van diverse tonen en dan vooral van de hoge tonen, dan zou dat misschien een zoeken in de goede richting zijn. Het is gemakkelijk aan te nemen dat hetgeen we over bijen weten nog maar zeer weinig is. Dat 40 of 50 miljoen jaren geleden insecten w.o. bijen kleeften in de hars van bepaalde bomen en aan ons te voorschijn komen in barnsteen, leert ons dat hun geslacht oud is. De tijd voor een evolutie hebben zij gehad, meer tijd dan de mens. Dat wij vreemd staan — onkundig zijn — tegenover de taal van de bijen, is te vergelijken met een taal die van levende wezens zou zijn van een andere planeet, indien daar levende wezens voorkomen. Wanneer Prof. Jacques Ruffie, een franse geleerde, beweert dat insecten van alle levende wezens over de hoogst ontwikkelde psychische stelsels beschikken, dan staan wij nog voor vele raadselen. Misschien zijn er van alle raadselen nog enkele op te lossen.

Zonder onze troeteldieren een bovennatuurlijke kracht of weten toe te kennen, zijn er uit de proefnemingen van Juliën Françon beschreven in zijn „L'esprit des abeilles — 1938" dingen naar voren gekomen, die de natuurfilosoof, vooral nu in het sterk technisch kunnen van de mens, vreemde maar toch logische combinaties kan doen maken. Indien er imkers zijn die bijzondere waarnemingen deden betreffende geluiden en reacties van de bijen, zouden zij die b.v. aan mej. Bronswijk kunnen doorgeven en niet vele tientallen jaren zwijgen zoals ik deed of moest doen. Mogelijk dat mijn schrijven veel stof doet opwaaien. Hoe meer hoe liever omdat er dan misschien nog meer leven in de bijenteelt komt. Zeer zeker komt dat stof dan niet van de imker die om een pot honing bijen houdt en vaak het ongeopende bijenblad bij de oude kranten doet.

H. Oorthuis,
Leusden.

Officiële mededelingen / Verkiezing hoofdbestuur

Krachtens het huishoudelijk reglement had in het septembernummer bekend gemaakt moeten worden, welke leden van het hoofdbestuur aan de beurt van aftreden zijn. De oorzaak waardoor het niet is gebeurd zal u duidelijk zijn. De redactie haast zich de gemaakte fout te herstellen.

Aan de beurt van aftreden zijn dit jaar de hoofdbestuurders voor de groepen: Friesland, Graafschap en Lijmers, Limburg, Noordbrabant en Zeeland.

De afdelingen, behorende tot de groepen waarvoor een verkiezing plaats heeft, kunnen kandidaten stellen. De namen der kandidaten, vergezeld van een door hen ondertekende verklaring, dat zij bereid zijn een (her)benoeming te aanvaarden moeten voor of op 27 oktober bij het hoofdbestuur zijn binnengekomen.

Het hoofdbestuur lid voor Zuidholland de Heer W. C. v. Werkhoven is op zijn nieuwe adres Bramantestraat 189 Rotterdam thans telefonisch aangesloten onder no. 010-210110.

Door het portierraam van de bus

Verslag van een zonnige zaterdag

De weergoden waren, na een periode van aanhoudende depressieactiviteit, weer met ons op onze 39ste imkersdag te Doetinchem.

Feilloos geleid door de richtingsborden, geplaatst door de Kring Achterhoek, kwamen de eerste auto's en bussen al vroeg in de morgen bij de schouwburg Amphion aan. Zonnig weer, goede koffie, geserveerd in de ruime foyer van deze één jaar oude schouwburg, ontmoeting van oude bekenden, de stemming zat er meteen in. Niettemin, onze opperimker had de zwerm op tijd in de korf. De heer Slot voorzitter van de afd. Doetinchem, die namens de organiserende afdelingen het openingswoord sprak, meende dat de goedgevulde schouwburg een geslaagde imkersdag beloofde, prees het werk van de organisatoren en de man op de achtergrond, de heer Maagendans, die hij in goed achterhoeks dialect „een vieze” noemde. Hij besloot zijn toespraak met de bekende kreet „Zeg maar ja tegen het leven”.

Op weg naar de koffietafel

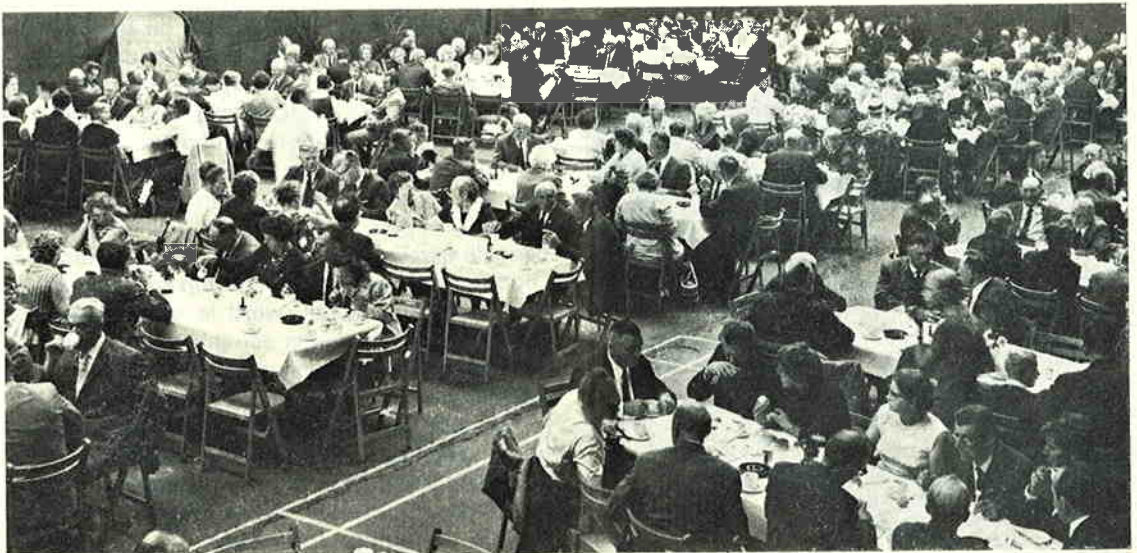

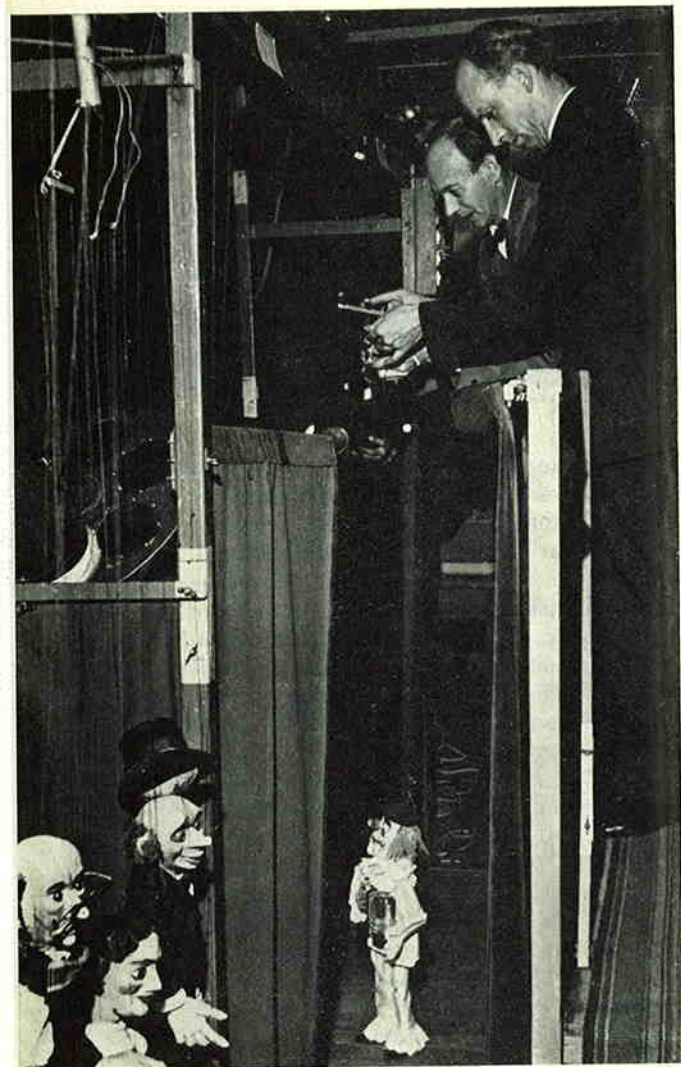
Tijdens de lunch

Onze algemeen voorzitter memoreerde dat dit de 25ste imkersdag was die hij bijwoonde, ook hij had waardering voor de organisatie om vervolgens ruime aandacht te schenken aan de gang van zaken in de vereniging, waarover spr. minder enthousiast was. Het feit dat de opvolger van de Heer Groenveld ons plotseling verliet, stelde het H.B. voor grote problemen. „Tevreden bijeen zoemen, maar in de vereniging was kennelijk geen tevredenheid, want er was gebrom”, aldus spr. Gelukkig is de sfeer op de imkersdagen anders. In 1937 maakte spr. zijn eerste imkersdag mee, dat was een feest en dat is het nu nog. De hartelijke vriendschap en eensgezindheid komen daar eerst goed tot uiting. Spr. begroette achtereenvolgens de locoburgemeester van Doetinchem, wethouder C. v. d. Grijn, Ir. Mommers met zijn assistenten, Dr. Minderhoud, de Heer Hilhorst en de Heer Palen als vertegenwoordiger van de zuidelijke bonden en stelde de nieuwe secretaris, de Heer G. v. d. Weert aan de aanwezigen voor.

De voorzitter gaf als zijn mening dat orde en rust in de vereniging hand in hand gaan met een goed functionerende afd. Handel. Zakelijke service is zeer belangrijk. Het H.B. beraadt zich hierover en verwacht dat een geheel nieuwe aanpak gunstige perspectieven zal openen. Met de inrichting en uitrusting van het nieuw te bouwen Bijenhuis wordt daarmede rekening gehouden. Spr. maakte een vergelijking tussen onze honingprijzen en die in het buitenland, waaruit blijkt dat onze prijzen ongeveer 30% te laag liggen. Een stevige organisatie is nodig om hierin verbetering te brengen. In dit verband noemt spr. ook de werkzaamheid van de Bedrijfsraad en de afd. Bijenteelt van het Landbouwschap, instellingen die voor de imkers welhaast onmisbaar zijn. Na nog enige aandacht te hebben gewijd aan de imkerij in het internationale vlak met name wat de betekenis, ook voor de verbroedering van de volken, van de internationale congressen betreft, besloot spr. zijn zoals altijd sprankelend betoog met de opmerking dat het

Nakaarten

Achter de schermen van het marionettentheater

De voerauto wordt overvallen

H.B. openstaat voor opbouwende kritiek en de vereniging zal verdedigen tot het uiterste. Loco-burgemeester v. d. Grijn, zelf oud-imker en stellig van plan de bijenhouderij het komende seizoen weer op te vatten, gaf ons een overzicht van de historische groei en huidige ontwikkeling van Doetinchem en vertelde op smeugige wijze enkele ervaringen uit zijn imkersloopbaan, waarbij het verhaal, hoe een boer, die er beslist op stond, de werking van bijengif op zijn reumatische aandoeningen te proberen en die ten aanschouwe van veel publiek — de bijenvolken stonden op korte afstand van de weg — flink werd gestoken, wel het hoogtepunt vormde. Hij ging er, reumatisch en wel, als een kievit vandoor maar er moest als resultaat van de „behandeling” wel een dokter aan te pas komen.

Voorafgegaan door een drumband begaf het gezelschap zich daarna naar de markthal voor een prima verzorgde koffietafel om vervolgens in de bussen te stijgen voor de safari naar Burgers Leeuwenpark. Naast de aanblik van de leeuwen in hun betrekkelijke vrijheid maakte ook het gezicht van de majestueuze giraffen, die zich onverstoorbaar tegoed deden aan de boombladen, kennelijk diepe indruk op de deelnemers. Naar de mening van velen was het te gauw voorbij, maar we moesten terug naar de schouwburg, waar het marionettentheater van Henk Walters al weer op ons wachtte. Deze voorstelling, die zowel wat presentatie als wat geluidstechniek betreft op zeer hoog peil stond, werd door de aanwezigen bijzonder gewaardeerd. Het „poppenspel” een oude maar bijzonder moeilijke vorm van toneelkunst, werd in een gemoderniseerde wijze hier wel in een grote mate van perfectie gebracht. Ook onze voorzitter had dit wel iets gedaan. Dit bleek uit zijn dankwoord, waarin hij zeide dat hij aan het einde van zijn ambtelijke loopbaan, mocht hij zijn memoires willen schrijven, deze de titel zou kunnen geven „Marionet of magistraat”. Wij kunnen op een geslaagde imkersdag terug zien. v. d. W.

Spuitschade

Nog steeds zijn er klachten over spuitschade, niet zozeer in de polders, waar de samenwerking tussen Polderdirectie en Bestrijdingsmiddelencommissie tot voortreffelijke resultaten heeft geleid, maar meer uit de fruitteeltgebieden.

Het is bijzonder moeilijk hier iets aan te doen, mede doordat de getroffen imkers dikwijls te laat in actie komen en zich niet tot de in de eerste plaats daarvoor aangewezen deskundige instantie wenden en bovendien door het ontbreken van rechterlijke uitspraken waarop teruggevallen kan worden. De bestrijdingsmiddelen commissie van de afd. Bijenteelt van het Lbs. heeft daarom in haar laatste vergadering besloten de redacteuren van de bijenbladen te verzoeken onderstaand artikel uit „De Boerderij” met de op het geval betrekking hebbende jurisprudentie in extenso op te nemen, een verzoek waaraan wij — gezien de belangen van onze leden — gaarne voldoen.

De instantie die in de eerste plaats bij het optreden van schade door het ondeskundig toepassen van bestrijdingsmiddelen dient te worden ingeschakeld is de Algemene Inspectie Dienst (A.I.D.). Hoewel de ambtenaren van Rijk- en Gemeentepolitie op grond van de Bestrijdingsmiddelenwet eveneens opsporingsbevoegdheid hebben, kan van hen niet worden verwacht, dat zij gespecialiseerd zijn op dit gebied.

De gewestelijke adressen van de A.I.D. zijn als volgt:

Inspectie Rotterdam (I) (Zuidholland, Noordholland en Utrecht): Scheepmakershaven 77-71, Rotterdam-I, 010-119480. Gewestelijk hoofd: C. C. Kuiper (023-81307).

Inspectie Arnhem (II) (Gelderland en Limburg): Pels Rijkckenstraat 1 Arnhem 085-431021. Gewestelijk hoofd: D. Bosga (085-427483).

Inspectie Groningen. (III) (Groningen, Friesland, Drente en Overijssel): Zaagmuldersweg 202, Groningen. 050-35847 Adj. gewestelijk hoofd: Th. Godding (050-30929).

Inspectie Tilburg (IV) (Noordbrabant en Zeeland) Stadhuisplein 360, Tilburg 04250-21310.

Bij het optreden van spuitschade wende men zich in de eerste plaats en zo spoedig mogelijk tot de inspectie van de A.I.D. binnen welks ambtsgebied het geval zich voordeed.

Overgenomen uit „De Boerderij” d.d. 14 mei 1969 pagina 2399 Recht en Wet.

SPUITSCHADE

Onlangs is een vonnis gepubliceerd van de kantonrechter te Emmen (Ned. Jurisprudentie 1968 no. 407) waarin deze een geschil beslecht over spuitschade. In opdracht van een boer had een loonbedrijf een perceel haver met DNOC bespoten. Een tuinder, wiens bedrijf aan dat van de boer grensde, merkte na enige dagen tot zijn schrik, dat er ook DNOC op zijn tuinbouwgewassen terecht was gekomen. Hij stelde zijn buurman en de loonspuitser beide aansprakelijk voor de schade.

De boer wees zijn aansprakelijkheid af met het verweer, dat het geven van een opdracht tot onkruidbestrijding met chemische middelen niet onrechtmatig is en de schade niet door zijn schuld is ontstaan. De loonwerker beriep zich erop, dat de schade pas drie dagen na het spuiten was opgetreden, vermoedelijk doordat spuitstof later van het bespoten perceel was afgewaaid en niet meteen tijdens het spuiten was overgewaaid.

De kantonrechter was van oordeel, dat het spuiten met giftige stoffen zo moet geschieden, dat geen schade kan ontstaan aan derden.

Hierbij doet naar zijn oordeel niet ter zake of de schade direct is ontstaan dan wel naderhand. Als schade ontstaat, aldus de kantonrechter, moet worden geoordeeld, dat degene, die de bespuiting heeft verricht of doen verrichten onrechtmatig heeft gehandeld. De kantonrechter achtte de loonspuitser in de eerste plaats aansprakelijk. Daarnaast achtte hij op grond van het bepaalde in artikel 1403 BW de boer aansprakelijk. Dit artikel bepaalt o.m. dat de „meesters” verantwoordelijk zijn voor de schade veroorzaakt door hun dienstboden en andere ondergeschikten. Heeft de „meester” betaald dan kan hij op zijn beurt de schade verhalen op zijn ondergeschikte. Zoals ook uit deze uitspraak blijkt is het begrip ondergeschikte niet beperkt tot arbeider in dienst van een werkgever.

Met betrekking tot de aansprakelijkheid van een boer voor spuitschade aan derden berokkend door een loonspuitser wil ik wel een kanttekening plaatsen. Naar mijn mening zal lang niet in alle gevallen de boer voor een dergelijke schade aansprakelijk zijn. Hij is slechts aansprakelijk als de loonwerker op zijn aanwijzing of onder

zijn leiding optreedt. Dit zal meestal niet het geval zijn. Vaak zal opdracht tot onkruidbestrijding worden verstrekt waarbij middel en tijdstip aan loonspuiters wordt overgelaten. De boer is in veel gevallen ook niet bij het spuiten aanwezig en kan zijn tijd wel beter gebruiken, dan op de loonspuiters toe te zien. Spuit de loonwerker dan bij een ietwat straffe wind en waait daardoor spuitstof over, dat is de loonspuiters aansprakelijk voor schade op aangrenzende percelen, terwijl de boer niet aansprakelijk is.

In het door genoemde kantonrechter berechte geval blijkt niet of partijen d.w.z. de boer en de spuiters gebonden waren aan de Algemene Spuitvoorwaarden (ASV). Deze ASV zijn vastgesteld door het bestuur van het Landbouwschap op voorstel van de afdeling Landbouwambachten. De ASV zijn echter alleen maar van toepassing als partijen, boer en loonspuiters, dat, b.v. door middel van een clause in een orderbevestiging, zijn overeengekomen. Ook zal dat het geval zijn als de loonwerker op al zijn brieven, facturen en offertes er op wijst, dat hij contracteert onder de ASV.

De ASV bepalen o.m. dat de spuiters verplicht is bij de uitvoering van de overeenkomst de grootst mogelijke zorg te betrachten ten aanzien van de belangen van derden. Hij is voorts verplicht zich te verzekeren tegen aansprakelijkheid voor spuitschade jegens de opdrachtgever en tegen wettelijke aansprakelijkheid. Verder bepalen de ASV dat de opdrachtgever de spuiters o.m. in kennis moet stellen van de gewassen op het belendende perceel. Het nut van deze bepaling is nu wel gebleken! Ook bepalen de ASV dat de spuiters het middel en het tijdstip mag bepalen. Meestal zal de spuiters het juiste middel en het goede tijdstip beter kunnen beoordelen dan de opdrachtgever.

De ASV bevatten ook een regeling van de schade door het spuiten veroorzaakt aan het te bespuiten gewas. De spuiters is voor deze schade aansprakelijk tenzij hij kan aantonen dat hij bij de bespuiting redelijke zorg heeft betracht. Hij is niet aansprakelijk als de opdrachtgever tegen een negatief advies van hem in toch het werk op een bepaald tijdstip uitgevoerd wil hebben. Zoals ik hierboven al heb gezegd, is de rechtstreekse bemoeiing van de opdrachtgever met het spuiten bovendien van invloed op zijn wettelijke aansprakelijkheid.

Wie uiteindelijk de aan een derde te betalen schadevergoeding moet dragen hangt van verschillende factoren af. De hoofdregel is dat de loonspuiters deze moet dragen als hij niet kan aantonen redelijke zorg te hebben betracht o.a. t.o.v. middel en tijdstip. Geschillen hierover — en over andere zaken — tussen partijen gebonden aan de ASV worden berecht door arbitrage. Jurist.

(Het heeft dus zeker nut bij het plaatsen van bijenvolken en het aangaan van een overeenkomst met een teler, deze nadrukkelijk op deze algemene spuitvoorwaarden te wijzen. Hieronder volgt de op het geval betrekking hebbende uitspraak van de Kantonrechter te Emmen, overgenomen uit de „Nederlandse Jurisprudentie 1968, no. 407-408“).

KANTONG. EMMEN, 23 oktober 1964 en 11 december 1964. (Mr. Veenhoven).

Besproeiing van gewas met D.N.O.C., buurman lijdt schade.

Het spuiten van een perceel haver met giftige stoffen (D.N.O.C.), die schade kunnen toebrengen aan tuinbouwgewassen van een aangrenzend perceel dient op zodanige wijze te geschieden, dat geen schade, hetzij direct, hetzij indirect (bv. door overwaaien) kan ontstaan. Aansprakelijkheid van sproeier en landbouwer-opdrachtgever voor ontstane schade.

(B.W. art. 1401.)

H. Wierenga, kweker, te Nieuw-Amsterdam, gem. Emmen, eiser, tegen:

1. R. Vennik, landbouwer, te Nieuw-Amsterdam,
2. De V.o.f. Gebr. Boerma, te Erica, gedaagden.

INTERLOCUTOIR VONNIS

In rechte:

Ged. en erkennen dat ged. sub 2 in opdracht van ged. sub 1 op of omstreeks 24 mei 1963 op circa 1½ ha. land van ged. sub 1, gelegen aan de Marginawijk te Nieuw-Amsterdam, waarop haver werd verbouwd, met z.g. D.N.O.C. onkruidbestrijdingsmiddel is gesproeid, terwijl op naast dit land gelegen circa 30 are grond door eiser tuinbouwgewassen werden geteeld, welke eiser in eigendom toebehoorden.

Eiser stelt dat tijdens of kort na het sproeien sproeistof op de door hem gekweekte tuinbouwgewassen is terechtgekomen tengevolge waarvan deze grotendeels verloren zijn gegaan en stelt de hierdoor geleden schade op f 668,31, welke hij vrijwillig beperkt tot f 500,—.

Ged.en wijzen de aansprakelijkheid voor de geleden schade af, terwijl zij bovendien het schadebedrag betwisten. Ged. Vennik wijst zijn aansprakelijkheid af omdat het geven van een opdracht tot bespuiting niet onrechtmatig is en de schade niet door zijn schuld is ontstaan; ged. sub 2 stelt dat de ontstane schade drie dagen na het spuiten is opgetreden, vermoedelijk door het afwaaien van spuitstof van het bespoten perceel en dat zij niet bereid is deze te vergoeden omdat het geen direct gevolg van het spuiten zou zijn geweest.

Naar ons oordeel dient het spuiten met giftige stoffen, die schade kunnen toebrengen aan tuinbouwgewassen, te geschieden op zodanige wijze dat geen schade, hetzij direct hetzij indirect

kan ontstaan, waarbij niet van belang is of de giftige stof bij het spuiten zelf of eerst kort daarna door overwaaien is terechtgekomen op een naburig perceel en de daarop geplante gewassen. Indien toch schade ontstaat moet worden geoordeeld dat degene die de bespuiting heeft verricht of doen verrichten niet heeft gehandeld met de zorgvuldigheid, welke hem in het maatschappelijk verkeer betaamt jegens andermans goed en dus onrechtmatig handelde, terwijl het spuiten met giftige stoffen tevens de schuld van deze gedraging impliceert.

Ged. sub 1 is als opdrachtgever van ged. sub 2 aansprakelijk voor de schade, welke ged. sub 2 bij het uitvoeren van deze opdracht toebrenkt aan derden, i.c. aan eiser. Ingevolge het bepaalde in art. 1403 B.W. is ged. sub 1 derhalve verantwoordelijk voor de schade, veroorzaakt door de daad van personen, voor welke men aansprakelijk is. De vraag of ged. sub 1 rechtmatig handelde bij het geven van die opdracht doet hier niet ter zake.

Het verweer van ged.en dat zij niet aansprakelijk kunnen worden gesteld voor de ontstane schade wordt derhalve verworpen.

In verband met de betwisting van het schadebedrag door ged.en rust op eiser de bewijslast met betrekking tot de door hem geleden schade. Eiser heeft aangeboden zijn stellingen door getuigen te bewijzen, waartoe Wij hem zullen toelaten in voege als hieronder zal worden aangegeven.

Alle verdere uitspraak wordt aangehouden.

Rechtdoende:

Laten eiser toe, voor zoveel nodig bevelen hem ambtshalve om op nader te bepalen dag en uur door getuigen te bewijzen:

„dat hij op of kort na 24 mei 1963 aan zijn tuinbouwgewassen, geteeld op circa 30 are grond, gelegen naast circa 1½ ha. met haver verbouwd land van ged. sub 1, gelegen aan de Marginaaijk te Nieuw-Amsterdam, schade heeft geleden tot een bedrag van tenminste f 500,—”.

Bepalen enz.

EINDVONNIS

In rechte:

Ged. sub 1 heeft afgezien van zijn verweer t.a.v. de door eiser gestelde schade zodat eisers vordering, voor zover gericht tegen ged. sub 1, toewijsbaar is tot een bedrag van f 500,—.

Ged. sub 2 heeft de door eiser gestelde schade erkend tot een bedrag van f 450, waarvoor deze blijkens Ons vonnis van 23 okt. 1964 aansprakelijk moet worden gesteld. Eisers vordering tegen deze ged. is derhalve toewijsbaar tot een bedrag van f 450 en behoort hem voor het overige te worden ontzegd.

Ged.en behoren te worden beschouwd als de in het ongelijk gestelde partij en te worden verwezen in de kosten van het geding.

UIT DE JAAGKIEPS

BUITENLANDSE HONING

Een lezer vraagt in NWD juni: Is het juist, dat op ieder potje buitenlandse honing de herkomst moet zijn aangegeven? Als deze vraag in ons Groentje gesteld was, zou het antwoord luiden: ja. Dat in Duitsland andere regels gelden, blijkt uit het antwoord, dat de antwoordman op die vraag geeft: Volgens de Duitse Warenwet behoeft, jammer genoeg, buitenlandse honing niet als zodanig te worden aangeduid. De D.I.B. (Duitse Imker Bond, onze Westduitse zusterorganisatie) is wel gevraagd om daar iets aan te doen, maar dat kan alleen door wetswijziging en dat kan erg lang duren.

De woorden „jammer genoeg” herinneren ons er weer aan, hoe gelukkig de Nederlandse imkers zijn, dat in ons land buitenlandse honing wél als zodanig moet worden aangeduid.

SPAAR DE WESPEN

In het najaar kunnen wespen wel lastig zijn, ook voor onze bijen. Maar in het voorjaar en de zomer hebben we er nauwelijks last van. De larven van de wespen zijn vleeseters en de wespen stellen dan wel belang in dode bijen. Ze fungeren daarmee als „gezondheidspolitie”. Belangrijker nog is, dat de wespen ons helpen bij de bestrijding van schadelijke insecten. Daarom moeten we geen gevolg geven aan de vele aansporingen om alle wespenkoninginnen te doden. We moeten integendeel de wespen helpen. Dat schrijft Karl Wache in Bienenvater juni, maar hij maakt een uitzondering voor de bijenwolf en de hoornaar. (De hoornaar zien we in ons land niet meer en slechts weinigen weten in ons land nog een bijenwolf te vinden).

HET BESTE DRIJFVOER

In hetzelfde juninummer van Bienenvater lezen we: Het reizen met de bijenvolken is noodzakelijk als men succes met de bijen wil hebben. Benzine is het beste drijfvoer. Y.

Een avontuurtje op Schiermonnikoog

's Morgens om 4.15 gingen we uit Enschede weg om die dag met de heer van Aarst naar Schiermonnikoog te gaan, die we in Zwolle troffen op de afgesproken plaats.

We moesten zo vroeg zijn, om de boot, die om 7.35 uit Oostmahorn vertrok, te kunnen halen; deze bracht ons via de Nieuwe Sluis om 9 uur op het eiland.

Hier pakten we de bus en toen nog een wandelingetje van een minuut of 5 en we waren bij het bevruchtungsstation waar onze raszuivere carnica's geteeld worden.

Dit station is gelegen in een duinpan, waar je beschut bent tegen de wind; het was bijzonder mooi weer en wij konden met een ontbloot bovenlichaam rustig in de bijen werken.

Toen kwam onze onvolprezen heer Kruyer bij ons, die ons vertelde, dat er in het dorp een zwerm zat in een vogelkastje. Goed zei de heer van Aarst, ik zal je bellen, wanneer we de volgende keer komen, stop dan 's avonds voor wij komen het vlieggat dicht, dan halen we hem er wel af en nemen het gehele geval mee naar Wageningen.

Die volgende keer kwam en de heer Kruyer stond ons al met een bedrukt gezicht op te wachten en vertelde ons, dat er 's avonds een hele zwerm bijen buiten het kastje zat en hij het vlieggat niet had kunnen dichtstoppen.

We gingen er heen en inderdaad hingen er heel wat bijen om het vlieggat.

We moesten een paar ladders halen om er bij te kunnen, want het nestkastje zat op ongeveer 5 meter hoogte. We hadden een 3-raamskastje meegenomen, waarin de bijen geveegd werden, die buiten aan het nestkastje hingen, waarop we het vlieggat met een prop afsloten.

We moesten een koevoet gebruiken om het kastje eraf te halen, dat aan alle kanten lek was. Inmiddels waren heel veel vakantiegangers van Schiermonnikoog komen aanstromen om het schouwspel in ogenschouw te nemen en wilden dit op een plaatje vastleggen; we werden meer dan 10x gefotografeerd.

Met nogal wat moeite kregen we het kastje beneden en hebben dit met de aanhangende bijen en het drieraams kastje naar het bevruchtungsstation gebracht.

We hebben het deksel eraf gehaald en daarna

de bodem, waar we eerst de restanten van een vogelnest te zien kregen, doch daarna zagen we de volle raten. De bijen werden er uitgerookt en in een zesraams kastje gedaan en alles verliep zonder dat we één steek kregen.

We hebben geprobeerd om de raten er heel uit te krijgen om ze in raampjes te spijlen, doch dat mislukte jammer genoeg, daarvoor was het ook echt te heet. Met vier man hebben we geprofiteerd van een heerlijk stuk raathoning, dat dit volkje er in 14 dagen in verzameld had. (Over halen van carnica's gesproken !!).

Alles is verder prima verlopen, weinig bijen zijn teruggevlogen en het volkje heeft zich prachtig ontwikkeld.

Mocht u ooit in de gelegenheid zijn ons bevruchtungsstation te bezoeken dan moet u dit zeer zeker niet nalaten. Als u daar eens geweest bent en u ziet daar die bijenvolken en hun opbrengst, dan bent u voor goed „Carnica aanhanger” en is het sprookje dat carnica's het niet doen en geen opbrengst geven, voor altijd uit de wereld.

Destier.

Leiden actief!

Dicht bij de „Leidse Hout“ ligt het Heempark van Leiden, 25.000 m² natuurschoon. Een groot gedeelte van onze inheemse flora is hier bijeen gebracht. Men kan er terecht tussen 1 mei en 1 oktober, op werkdagen van 8.00—17.00 uur, op zaterdag- en zondagmiddag van 14.00 tot 17.00 uur. En daarmee steunt het gemeentebestuur een recreatie op hoog peil. Een eentonige verzameling is het niet, de voorspoedige groei en bloei geven bijna iedere dag een ander aanzien. Bovendien zijn de planten ondergebracht in hun eigen gemeenschap. En drie kilometer lang voetpad geeft een boeiende wandeling. In het voorjaar is het een genot om naar een bloeiend stukje laagveenmoeras te kijken. De zomer geeft letterlijk een bloemenzee met vogelzang en gegons van bijen. En wie in het najaar kennismaken wil met een vochtig stukje heidelandschap kan ook terecht. De paarsbloeiende struikheide is hoofdzaak, maar berk, jeneverbes, parnassia en zelfs 't vetblad ontbreken niet.

Het is geen wonder dat vele natuurliefebbers dit park weten te vinden, ze worden niet verwend in de steenwoestijn, die „Randstad“ heet. Bij deze bezoekers waren ook de Leidse imkers, die een mooi plan uitwerkten. Met toestemming van het gemeentebestuur werd daar met eigen krachten een bijenstal gebouwd om de vele wandelaars vertrouwd te maken met de bijenhouderij. De weg erheen is door een goedgeslaagde bewegwijzering (zie foto) gemakkelijk te vinden.

Naast de moderne kasten vindt men er ook een observatiekast, enkele korven en zelfs de oudste bijenwoning, een holle boomstam. Vooral de laatste is een pronkstuk (rechts op de foto) van boven afgedekt met een helder dik stuk plastic, waarop de afneembare schijf stam, die als dak

artistieke bewegwijzering

de blikvanger

fungeert. Zo kan men ongestoord de bijen aan het werk zien. De eerste reactie onder de imkers zal wel zijn: Waarom die ouderwetse bijenwoningen?

Wel daar komen de nieuwsgierigen het eerst op af. Want belangstelling is er te over! Gemiddeld werd onze stand op de zaterdag- en zondagmiddagen door 67 kijkers bezocht, maar er is ook een zondag geweest met 356 belangstellenden! En die worden niet aan hun lot overgelaten. Steeds zijn er enkele imkers, vooral jonge — want die heeft Leiden — aanwezig. Aan een goede voorlichting ontbreekt het dus niet. Op de andere dagen is het bezoek uiteraard minder groot en dan neemt dikwijls de tuinbaas de uitleg voor z'n rekening. De bouw en inrichting van de stal heeft onze penningmeester hoofdpijn gekost, maar ieder is het er wel mee eens, dat onze afdeling een uitstekend propagandamiddel voor de bijenteelt ter beschikking heeft.

P. van Zonneveld,
van Baerlestraat 8,
Leiden.

Uit de afdelingen

Op 18 september hield afd. Ter Apel een gewone ledenvergadering. In het huishoudelijke gedeelte voor de pauze bleek bij monde van de heer Ruven dat afdeling Stadskanaal graag zal samenwerken met Musselkanaal en Ter Apel, om zo de activiteiten in alle drie de afdelingen te stimuleren. Besloten werd om in november te Musselkanaal een gezamenlijke avond te organiseren.

In diezelfde maand zal de Ter Apelse afdeling een stand verzorgen op de tentoonstelling van de plaatselijke volièrehouders vereniging de Vogelvriend n.l. van 21 t/m 23 november in Hotel Schot.

In de pauze hebben de drie gasten welke deze avond opluisterden, de inzendingen voor de honingwedstrijd gekeurd. De eerste prijs ging naar de Heer L. Lukkien voor Slingerhoning en naar de Heer H. J. Stahl voor raathoning.

Na de pauze vertoonde het hoofdbestuurslid, de heer R. H. Geskes dia's met een onderhoudende toelichting. Slechts met enige moeite kon de voorzitter, Drenth, de discussies sluiten teneinde de reeds laat geworden vergadering te sluiten.

Hartekreet van een erelid

Waarde Imkervrienden,

Met Imkervrienden bedoel ik dan onze leden van de Vereniging Bijenteelt die bijen houden als hobby, als vrienden van de natuur en hen die ze houden voor een kleine bijverdienste, maar ook degene die men kleine beroepsimkers zou kunnen noemen, zo van vader op zoon.

Enkelen dan voor sport en experimenteren, maar de meesten om honing te winnen. Het is zo'n stille wedstrijd wie de meeste honing wint. Hoor de verhalen maar in en ook wel buiten de vergadering. Die het bijhouden een beetje goed beheerst houdt er een beetje geld van over.

Natuurlijk hebben we een vereniging zoals de kanariehouders, duiven, hengelsport e.d. Voetbal noem ik maar niet want dat is een veel duurder sport met alles erom heen.

Die vereniging behartigt onze belangen bij de overheden. We hebben een eigen zaak waar we onze benodigdheden kunnen kopen.

We zijn verzekerd tegen brand vervoer, diefstal en schade aan derden en voelen ons daarmee geborgen.

We kiezen onze bestuursleden in eigen omgeving en in provinciaal, of kringverband. Idem diegene die we menen dat die met de andere provinciale bestuurders onder leiding van een door ons gekozen algemeen voorzitter onze belangen in groter verband kan dienen.

We hebben ook een bijenblad waarin naast de nodige zakelijke informatie voor ieder wel iets staat dat hem interesseert. De een wil meer wetenschappelijk nieuws, de ander meer voor de praktijk. Het is nooit mogelijk om het iedereen op alle gebied naar de zin te maken.

Willen we een bepaalde zaak wat anders, dan brengen we dat op onze afdelingsvergadering naar voren. Krijg je daar steun dan gaat het naar het hoofdbestuur en gesteund door vijf andere afdelingen komt het in de algemene vergadering. Deze neemt het aan, of verwerpt het.

Verlies je, dan niet mokken of proberen een opposanten groepje te vormen. Sportief zijn.

Behalve bij geëigende gebeurtenissen moeten we niet applaudiseren want dat hoort niet in een vergadering van — wat men ons graag noemt — gemoedelijke rustige mensen.

Het modewoord, vernieuwen en verjongen.

Natuurlijk kunnen, of moeten we wel eens iets veranderen, maar dan als boven genoemd, langs organisatorische weg.

Niet bestaande goede zaken onderste boven schoppen zoals een jong lid die beweerde dat er wel met zes hoofdbestuurders volstaan kon worden.

In iedere provincie een h.b. lid dat daartoe uitgenodigd op een afdelingsvergadering in- en toelichting kan geven is toch niet te veel?

Voor de oorlog hadden we één hoofdbestuurder voor Friesland en Groningen en we zijn blij dat het rayon nu kleiner is geworden.

Mensen wat hebben we een moeite gehad om kunsthoning, die verkocht werd voor honing, een halt toe te roepen. Wat hadden we een moeite om onze honing voor een zeer laag prijsje kwijt te worden. Daarna de strijd — en eigenlijk nog — tegen de buitenlandse honing en nog veel andere moeilijkheden. Dat waren dingen om je warm voor te maken.

Nu gaan we krakelen over in feite afgedane zaken als de fusie. Wij die als grootste vereniging minder belang bij fusie hebben dan de kleinere verenigingen verpesten de goede sfeer in onze vereniging. Laten we er een punt achter zetten en wachten tot diegenen die het meeste belang hebben nu eens uit de hoek komen.

Dan het verschil van inzicht omtrent onze afd. Handel. Opheffen zegt de één want we maken geen winst. Niet opheffen, zegt de ander want de handelaren steken de koppen bijelkaar en we zijn overgeleverd.

De handelaren leverden, zeg maar gerust ongewild kasten van verschillende maten. De normalisatiecommissie stelde de maten vast en onze afd. Handel en de Zuidelijke bonden waren de aangewezen instellingen om de genormaliseerde kasten ingang te doen vinden.

Jongere hoofdbestuurders. Dat hebben de afdelingen ZELF in de hand. Wie wil hoofdbestuurder worden? Wie is bekwaam en niet te oud? Wie wil dat baantje hebben? Je moet de nodige vrije dagen er voor hebben en ze er voor over hebben. Je moet je vrij kunnen maken voor vergaderingen. Het vraagt tijd en . . . geld ook nog want behalve verblijf- en reiskosten betaalt de vereniging niets.

Dit verhaaltje is met hier en daar een greep niet volledig. Doel, enig doel, is een beroep te doen op het overgrote deel onzer leden van rustige mensen die in de komende wintermaanden vergaderen om hun standpunten en inzichten over diverse zaken te bezien en daarnaar te handelen in rustige sfeer in de e.k. algemene vergadering. De Stuurman is alle gekrakeel al te bont geworden en ging het schip verlaten. Nu de Kapitein nog wegwerken en dan zouden we het gewonnen hebben? ? Willen we dat? Ik geloof daar niet in. Het schip kon dan wel eens vergaan. Vernieuwing, of verandering best, maar dan langs organisatorische weg.

Leeuwarden 17 sept. 1969.

Tj. Stienstra.

Officiële mededelingen

Kort verslag van de hoofdbestuursvergadering gehouden in het Bijenhuis op 10 september 1969. Aanwezig Mr. L. J. R. Ridder van Rappard (voorz.) en de HH. H. G. Maagendans, J. J. Mulder, R. H. Geskes, W. Assink, G. J. A. Meijer, C. Pater Jzn. O. de Vries, W. C. van Werkhoven, P. J. A. v. d. Looy, P. H. Ramakers, W. H. van Mourik (Accountant). Afwezig HH. B. Th. Kinke-laar wegens ziekte en H. Troost, P. Wijchman en J. Fluit met kennisgeving van verhindering.

Doel der besprekingen. Een einde te maken aan de situatie waarin de vereniging door het plotselinge vertrek van de Hr. Spaans is komen te verkeren, afd. Handel een nieuwe start en de Hr. v. d. Weert de nodige richtlijnen te geven. De Hr. de Vries heeft een aantal suggesties gedaan. Het belangrijkste punt is het gebrek aan levensvatbaarheid van de kleine afdelingen en de noodzaak tot samenvoeging daarvan te komen. Hij wijst erop dat stemmen verloren gaan omdat deze afd. het minimum van 12 leden voor één stem niet hebben.

Besloten wordt deze afd. aan te schrijven en op de statutaire mogelijkheden te wijzen. Ten aanzien van afd. Handel is men het er over eens dat een goede service in de meest uitgebreide zin voorop moet staan . . . Handel is te conservatief. De zaak moet breder worden opgezet. Afd. Handel gaat weer markten bezoeken. Er is een artistiek verantwoord reclamebord in de maak. Het H.B. geeft de Hr. v. d. Weert een grotere vrijheid van handelen, uiteraard onder controle van de commissie Handel en H.B. H.H. Meijer en Mulder laten aantekenen dat zij tegen zelf vervaardigen van kasten zijn. De meerderheid is van mening dat wij dat wel moeten doen, maar dan van prima kwaliteit.

Maatregelen ter bespoediging van de nieuwbouw worden besproken. Het H.B. hoopt op de volgende vergadering — 6 november a.s. — zover te komen dat de plannen kunnen worden gepubliceerd. Door de stagnatie op het secretariaat is dit jaar geen examen praktisch imker gehouden. Er zal een nieuwe oproep worden geplaatst voor een examen in het komende voorjaar. v. d. W.

De lezer schrijft

Gaarne wil ik reageren op enkele punten in ons maandschrift 1969 — nr. 9 september 1969.

1. Drukfout op blz. 149.

De franse honingooft zal gemiddeld 10 kg i.p.v. 20 kg moeten zijn. (Wordt in de officiële gegevens voor 1968 vermeld als 12 kg. Red.)

2. Adhesie artikel J. A. Zoet Nieuw Vennepe.

3. Reactie op artikel M. Naeff Huizen, steeklust van bijen.

a. Mijn ervaringen zijn dat kruisingen van bijen rassen, (volgen Frankfurter institut für Bienenkunde in het tweede jaar), kwaadaardiger kunnen zijn dan de gewone inlandse bij.

Door experimenten met diverse bijenrassen ontkomen we daar niet meer aan. Ongewild worden we hiermee zo maar geconfronteerd, door b.v. darren van een buurvolk van een ander ras.

De meest steeklustige volken zijn dikwijls sterke gezonde volken met een goede haaldrift.

b. Het persé willen werken zonder bijenkap en handschoenen vind ik een onredelijke/onnatuurlijke eis t.o.v. onze bijen.

De oorzaak van meer of minder steeklustig ligt behoudens het verschil in rassen, n.m.m. niet altijd bij de bijen.

De lichaamsgeur, houding, (nervus, niet nervus) kortom het hele gedragspatroon van de mens is zeker van invloed.

Ik ben van mening dat snel transpirerende imkers meer hinder van stekerige bijen hebben dan de niet transpirerende collega's.

Is men gehaast, twijfelachtig waar men wel of niet naar wil kijken, moet men flink in de natuurlijke staat van het volk ingrijpen enz. dan loopt men gewoon meer risico's gestoken te worden.

c. Het maakt verder nogal verschil of men z'n bijen open in de tuin of in het veld heeft staan of in een stal.

Het imkeren in een stal geeft minder steken, de opvliegende bijen gaan op het licht af.

d. Het behandelen van de bijen in een drachtloze periode kan ook moeilijkheden opleveren.

e. De klimaats- en tijdsomstandigheden zijn zeker van invloed.

f. Rest mijn nog te vermelden dat ik zowel op de koolzaad, klaver en heide, zacht-aardige zowel als kwaadaardige bijen

heb ontmoet. Ik zoek het meer in andere en het totale complex van invloedsfactoren dan in een verschil in drachtbron.

Wat zeggen onze laboratorium en overige deskundigen ?

4. Reactie op het artikel „Wie schaft raad“ ? van L. Boersma te Groningen.

Helaas zijn er vele aanwijzingen dat er iets „mis“ is met de bijen in het noorden van het land.

Hoewel er jammer genoeg nog slechts weinig afdelingen of leden op een navraag van mij hebben gereageerd, moet ik n.a.v. de ontvangen informatie concluderen, dat circa 40% van de ingewinterde volken in het noorden van het land de winter 1968/1969 niet hebben overleefd.

Het percentage volken wat elke winter al bij voorbaat ten dode is opgeschreven, door onvoldoende sterkte, voedsel/stuifmeel tekort, is mij onbekend.

Aannemende dat dit circa 10% zal zijn, betekend het **een extra sterfte van circa 30%** in de winter 1968/1969.

Wat is hiervan de oorzaak ?

Het vermoeden bestaat dat nosema de

hoofdoorzaak is. Helaas ben ik met heer Boersma in gebreke gebleven een monster bijen voor onderzoek op te zenden.

Een van onze nog jonge leden van de afdeling Nietap heeft dit wel gedaan.

Het resultaat van het onderzoek was — zeer sterke aantasting door nosema.

Wat is de oorzaak dat juist in de winter 1968/1969 nosema zo hard toeslaat ? Is het een combinatie van een slechte herfst 1968 met slecht voorjaar 1969 ? Stuifmeel tekort ? Is puur suiker als wintervoedsel onvoldoende ? Hopelijk zullen meer leden reageren om de werkelijke oorzaken gewaar te worden.

De heer Boersma te Groningen hoeft zich n.m.m. geen zelfverwijt te maken dat hij de bijen niet goed verzorgd zou hebben.

5. De gemiddelde oogsten in mijn naaste omgeving in 1969 zijn:

koolzaad	15—20 pond
klaver slecht tot matig	5—10 pond
heide slecht tot matig	0—5 pond

F. H. C. Kruse,
Hooiweg 43,
Paterswolde.

Wij kunnen u leveren:

Alles op het gebied der moderne bijenteelt van alleen de beste kwaliteiten en beslist voor lagere prijzen. Tevens bij aankoop vanaf f 50,— aan imkersart. het Kleine Bijenboek van Joustra gratis.

Maakt u zelf waskaarsen? Wij hebben voor u de originele kaarsepit (brandt beter). Prijs no. 5 f 0,30, no. 7 f 0,35 en no. 10 f 0,45 per meter. Alles op stukken van 5 meter. Bij afname vanaf 50 meter 10% korting.

Ook leverbaar div. soorten import honing. Klaverhoning f 2,— per kg plus 4% BTW. Ook nog pure onvervalste Ned. heidehoning en div. andere soorten leverbaar voor beslist lage prijzen.

Vraag onze materialen en honingprijslijst even aan en u hebt omgaand onze prijzen thuis.

Sinds 1927 onbetwist de materialen en honingspecialist.

BIJENSTAND

H. T. van DAM & Zn.
JUBBEGA (Fr.)
Telefoon 05165 - 382

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 2,50, elke 4 woorden meer f 0,50. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 846801 van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Inzendtermijn vóór de 10e van de maand.

TE KOOP: Simplexkasten dubbelwandig met 2 broedkamers of broed- en honingkamer, dak met zink, groen met witte banden f 29,50. Spaarkasten origineel, geheel compleet met extra honingkamer, voerbak, dak met zink, groen geschilderd f 57,50. Observatiekasten voor 2 broedramen, compleet met glas en voerinrichting f 45,—. Zesraamskastje, dak met zink, extra bovendecksel met ramen f 17,50; voerbak lr. Mommers f 12,—. Voerraam f 1,50. Draadrooster f 3,—. Bijenkap of sluis f 6,—. Stamphoning f 1,70 per kg bij 15 kg Honingslingers 3 en 4 raams. Het adres sinds 1896, Bijenpark Brulleman, Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462 - 13 03, giro 377905.

TE KOOP: Honing met eerste prijzen bekroond. Fruithoning f 2,25, Lindehoning f 2,20, Klaverhoning f 2,15. Heidehoning f 4,50, alles per kg bij 25 kg. HET VAN OUDS BEKENDE ADRES Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 03462 - 13 03 giro 377905.

GEVRAAGD: Bijenvolken in kasten en korven. Honingslingers, Spaarkasten en wat u verder verkopen wilt, betaling contant. Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 03462 - 13 03.

TE KOOP: Bisschopsmutsen, Boerenkastjes, Roodkoperen wasemmers en vormen. Bijenpark Brulleman, Breukelen, tel. 03462 - 13 03.

TE KOOP GEVRAAGD: alle soorten bijenliteratuur. Brieven aan C. K. Nab, Aldenhof 33,28, Nijmegen.

TE KOOP: Nog enkele bussen voorjaarshoning à f 2,25 per kg, tevens hebben wij nog aan te bieden, prachtige bijenkorfjes (aardewerk), met los deksel (in doosjes van 6 stuks) tegen de zeer lage prijs van f 1,60 per stuk. Sinds 1897 het adres voor honing, bijen en bijenbenodigdheden. Bijenstand „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-6704. Postrekening 2622.

TE KOOP voor wederverkopers: Koolzaad-, moeras- en zomerhoning à f 1,— per pond. Zolang de voorraad strekt. W. van 't Land, Barneveld.

AANGEBODEN: Nederl. Honing. Prijs op aanvraag. „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-67 04.

AANGEBODEN: Bijenvolken in kasten en korven en op ramen. Zowel Carnica als het Nederlandse ras. „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-67 04.

AANGEBODEN: z.g.a.n. gebruikte imkersartikelen tegen de helft van de nieuwprijs. „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-67 04.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken in korven en kasten. Tevens imkersartikelen, Simplexkasten, Spaarkasten, Korven en Honingslingers. En alles wat verder te koop is op bijenteeltgebied. Alles aan huis afgehaald tegen contante betaling. „De Bijenkorf“, Meentweg 103, Eemnes. Tel. 02153-67 04.

TE KOOP voor wederverkopers Koolzaad, Moeras, Zomerhoning à f 1,— per pond. Zolang de voorraad strekt. W. 't Land, Barneveld.

Wegens leeftijd bod gevraagd op 4 of 5 goede volken in weinig gebruikte spaarkasten, (ingewinterd met 10 à 12 kg suiker) en veel benodigdheden. Otter, Middenduinerweg 77, Santpoort (bij Haarlem); telefoon 02560-7525.